

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงตัวแปรทั้ง 3 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเน้นการฝึกให้ฟังตนเอง พัฒนาการทางความคิดตามทฤษฎีของเปียเจท์ และสัมฤทธิ์ผลในการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยแบ่งการอภิปรายตามหัวข้อ ดังนี้

1. การศึกษาตัวแปรทั้ง 2 เฉพาะด้าน คือ

1.1 การศึกษาการฝึกให้ฟังตนเอง

1.2 การศึกษาพัฒนาการทางความคิด

2. การศึกษาหาความสัมพันธ์กันของตัวแปรทั้ง 3 คือ

2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของการฝึกให้ฟังตนเอง ตามพฤติกรรมจริง ตามมาตรฐานของสังคม และ พฤติกรรมรวม

2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองและพัฒนาการทางความคิด

2.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

2.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางความคิดและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

การศึกษาการฝึกให้ฟังตนเอง

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบเน้นการฝึกให้ฟังตนเอง โดยแม่แสดงพฤติกรรมจริง และการปฏิบัติตามมาตรฐานของสังคม (ตารางที่ 5) ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($Z = 2.14$ $P < .05$) ซึ่งหมายความว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่า สังคมได้วางมาตรฐานในการฝึกให้ฟังตนเองเอาไว้สูง แต่ตนไม่สามารถฝึกลูกได้ตามมาตรฐานนั้น และฝึกได้น้อยกว่าความต้องการของสังคม ผล

การวิจัยสนับสนุนการศึกษาของ มจฺรต วีระกำแหง¹ ซึ่งทำการศึกษากการฝึกให้ฟังตนเองของมารดาของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีนในระดับนุบาล และพบว่าแม่ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ตั้งมาตรฐานในการฝึกไว้สูง แต่ในการปฏิบัติจริงไม่ได้ฝึกลูกให้ฟังตนเองให้สูงเท่ากับระดับที่ตั้งไว้ และผลการวิจัยนี้คัดค้านกับการศึกษาของ ไวท์ติง และ ซายด์² (Whiting & Child) ซึ่งพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาจะได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม สาเหตุที่เป็นดังนั้นก็เนื่องมาจากว่า จากการใช้แบบสำรวจสอบถามพบว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างจัดอยู่ในชั้นสังคมที่มีฐานะ เศรษฐกิจและสังคมต่ำ ซึ่งตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการศึกษากการอบรมเลี้ยงดูอยู่มาก ดังที่คอห์น³ (Kohn) ได้ทำการศึกษาคครอบครัวอเมริกันชั้นกลางและชั้นต่ำ พบว่าพ่อแม่ของครอบครัวชั้นกลางมักจะเน้นการฝึกให้เด็กควบคุมตนเอง ส่วนพ่อแม่ของครอบครัวชั้นต่ำจะเน้นการฝึกความเคารพนับถือ ความอ่อนน้อม แม่ของครอบครัวชั้นต่ำมีค่านิยมที่จะอบรมบุตรให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ลักษณะการฝึกเช่นนี้ขัดแย้งกับการฝึกความเป็นอิสระและให้ฟังตนเอง ดังนั้นมารดาของกลุ่มตัวอย่างนี้จึงน่าจะฝึกลูกให้ฟังตนเองน้อย อีกประการหนึ่ง มารดาของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ได้รับการศึกษาน้อย จึงอาจจะไม่รู้วิธีที่จะฝึกการฟังตนเองให้แตกได้ หรืออาจจะเป็นเพราะแม่ในกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการไม่ฝึกให้ลูกฟังตนเองนั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิด⁴

การศึกษากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ เพื่อความแตกต่างระหว่างเพศ (ตารางที่ 4) ผลปรากฏว่า จากการวัดพฤติกรรมจริงในการฝึก คะแนนเฉลี่ยของเพศชายและเพศหญิงไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\bar{X}_1 = 124.34$, $\bar{X}_2 = 122.37$, $t = 1.31$, $P < .05$)

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 61

² J.M. Whiting and Child, Child Training and Personality a Cross Cultural Study (Yale University Press, New Haven, 1953), p. 109.

³ Breckenridge, op.cit. p. 141.

⁴ มจฺรต วีระกำแหง, เรื่องเดิม, น.120.

แต่การวัดพฤติกรรมตามมาตรฐานของสังคมในการฝึก กระแสนเฉื่อยของการฝึกเด็กชายจะสูงกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญ ($\bar{X}_1 = 119.89$, $\bar{X}_2 = 116.15$, $t = 2.08$ $P < .05$) ซึ่งหมายความว่า สังคมมีความต้องการให้มารดาฝึกการหึ่งตนเองของเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมไทยมุ่งหวังที่จะให้เด็กชายหึ่งตนเองมากกว่าเด็กหญิง เพราะถือว่าเป็นเพศที่แข็งแกร่งกว่า ผลการวิจัยนี้สนับสนุนข้อค้นพบของละออ พงษ์พานิช⁵ ซึ่งได้ทำการศึกษามุคสัญลักษณ์ที่ปรากฏในกลุ่มชนบางอาชีพ เขาได้ทำการเปรียบเทียบมุคสัญลักษณ์ด้านความต้องการขอความช่วยเหลือในกลุ่มครูชาย และครูหญิง และพบว่าครูหญิงมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือมากกว่าครูชาย ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างเพศ สังคมไทย ถือว่าธรรมชาติของหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ การจะให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นมักจะพิจารณาช่วยเหลือผู้หญิงก่อนช่วยเหลือผู้ชาย อีกประการหนึ่ง วัฒนธรรมไทยมักสอนให้ผู้หญิงฟังผู้ชายอยู่เสมอ ดังสุภาษิตไทยบทหนึ่งกล่าวว่า "สามีเปรียบด้วยช้างเท้าหน้า ภรรยาเป็นช้างเท้าหลัง" ชายต้องเป็นฝ่ายคอยให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองหญิง⁶ การที่ครูหญิงมีความต้องการหึ่งพามากกว่าครูชาย ก็อาจเนื่องมาจากการฝึกฝนตั้งแต่ในวัยเด็ก และลักษณะการหึ่งพามีลักษณะต่อเนื่องกันเมื่อเด็กหญิงได้รับการฝึกให้หึ่งผู้อื่นมาตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังคงปรากฏลักษณะนี้อยู่ มาตรฐานของสังคมไทยที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ ในกัณฑ์ทศพรหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 อันว่าด้วยครอบครัว ลักษณะหนึ่งว่าด้วยการสมรส หมวด 3 มาตรา 1458 กล่าวไว้ว่า

⁵ละออ พงษ์พานิช, "การศึกษาเปรียบเทียบมุคสัญลักษณ์ที่ปรากฏในกลุ่มชนบางอาชีพ," (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), 44-47.

⁶เรื่องเดียวกัน.

" เพราะผู้ชายเป็นผู้เข้มแข็งและโดยปรกติเป็นฝ่ายทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว กฎหมายจึงบัญญัติให้สามีเป็นหัวหน้าในการดำเนินชีวิตครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้พิจารณาเลือกที่อยู่ หรือโยกย้ายไปยังที่ใด ทั้งยังต้องมีหน้าที่ในการหาเงินมาเลี้ยงดูภรรยาและครอบครัวให้มีการกินคืออยู่ที่พอสมควร จะละเลยเสียมิได้" ⁷

ขอคนพบ เช่นนี้ พบได้ในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่นกัน คัททาเมล ⁸ (Duttamel) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเลียนแบบพ่อแม่ของเด็กชายและเด็กหญิงอเมริกัน พบว่าอัตราการเลียนแบบพ่อแม่ขึ้นอยู่กับความตองการพึ่งพาของเด็ก เด็กชายจะเลียนแบบพ่อแม่ น้อยกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากเด็กชายจะถูกสังคมคาดหวังให้พึ่งพาตนเองมากกว่าเด็กหญิง

จากการที่ผลการฝึกให้พึ่งตนเองตามพฤติกรรมจริงและตามมาตรฐานของสังคมของทั้ง 2 เพศนี้ให้ผลแตกต่างกัน จะเป็นข้อสนับสนุนผลจากตารางที่ 4 ที่แสดงให้เห็นว่าในการฝึกให้พึ่งตนเองนั้น สังคมมีความต้องการให้เด็กผู้ชายให้พึ่งตนเองมากกว่าเด็กหญิงอย่างมาก แต่ในการฝึกจริง ๆ แล้ว มารดาอาจจะฝึกความเป็นอิสระให้เด็กชายมากกว่าเด็กหญิงเพียงเล็กน้อย ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งแสดงว่า บทบาทของความเป็นผู้ชายและหญิงตามที่สังคมคาดหวังไว้ กับการปฏิบัติจริงแตกต่างกันมาก ที่เป็นดังนี้ เนื่องจากปัจจุบันบทบาทของหญิงไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมตะวันตก หญิงไทยเริ่มมีสิทธิและหน้าที่ในสังคมมากขึ้น จึงต้องเพิ่มความรับผิดชอบมากขึ้นเกือบเท่าเทียมกับผู้ชาย ในทางปฏิบัติ แม่ของเด็กหญิงจึงได้ฝึกให้ลูกหญิงพึ่งตนเองมากขึ้นทั้งที่มาตรฐานสังคมไทยยังไม่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เคเกลและมอส ⁹ (Kagan & Moss) ก็พบผลเช่นเดียวกันนี้ จากการสังเกตเด็กอายุระหว่าง 6 ถึง 10 ปีโดยใช้การสัมภาษณ์ และพบว่า

⁷ เรื่องเดียวกัน

⁸ Duttamel, *ibid.*

⁹ J.Kagan & H.A.Moss, "The Stability of Passive and Dependent Behavior from Childhood Through Adult Hood, "Child Development, XXXI (1960, pp. 577 - 91.

เด็กหญิงจะมีการฟังพามาตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อเติบโตขึ้นอัตราของความถี่การฟังพาก็ยังคงที่ แต่ในเด็กชายไม่พบความต่อเนื่องเช่นนี้ เขาแนะนำว่า ความแตกต่างระหว่างเพศอาจเป็นผลสะท้อนมาจากมาตรฐานของวัฒนธรรมก็ได้

การศึกษาพัฒนาการทางความคิด

จากการเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดระหว่างนักเรียนชายและหญิง (ตารางที่ 6) ทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ไม่มีความแตกต่างในด้านพัฒนาการทางคิดระหว่างเพศชายและหญิง ผลการศึกษาค้นคว้าสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคอนเลย์¹⁰ (Conley) ที่ทำการศึกษาศามารถในการอนุรักษ์ของครอบครัวชั้นต่ำ และพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในเรื่องความสามารถในการอนุรักษ์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมจริง ตามมาตรฐานของสังคม และตามพฤติกรรมรวม

ในการศึกษาตัวแปรทั้ง 3 ตัวของการอบรมเลี้ยงดู (ตารางที่ 1) คือการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมจริง ตามมาตรฐานของสังคม และตามพฤติกรรมรวม พบความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างพฤติกรรมจริงกับมาตรฐานของสังคม ($r = .599, p < .01$) และพฤติกรรมจริงกับพฤติกรรมรวม ($r = .251, p < .05$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตามมาตรฐานของสังคม และพฤติกรรมจริง ($r = .143, p < .05$) แต่ในกลุ่มเพศหญิงและเพศชาย (ตารางที่ 2, 3) พบความสัมพันธ์ระหว่างทุกตัวแปร จึงอาจสรุปได้ว่า แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมจริง และพฤติกรรมรวม วัดไปในทางทิศทางเดียวกัน แต่แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดการฝึกให้ฟังตนเองตามมาตรฐานของสังคมและตามพฤติกรรมรวม วัดพฤติกรรมได้แตกต่างกัน เนื่องจากมาตรฐานของสังคมนั้น เป็นค่านิยมของบุคคล แต่พฤติกรรมรวมนั้น เป็นทั้งพฤติกรรมจริง และค่า

¹⁰ Conley. loc.cit.

นิยมของบุคคลรวมกัน และบุคคลนั้นที่แสดงพฤติกรรมจริงตามที่โอกาสจะอำนวยมากกว่าที่จะทำตามค่านิยมของตน เพราะค่านิยมนั้นส่วนมากมักจะเป็นอุดมคติ ซึ่งในชีวิตจริงไม่สามารถจะทำตามได้ อิทธิพลจากค่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมรวมจึงมีน้อยกว่าพฤติกรรมจริง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองและพัฒนาการทางความคิด

จากการศึกษาการอบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแปรอิสระ โดยใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางความคิด (ตารางที่ 8,9) พบว่าในการฝึกการฟังพาตนเองทั้งตามมาตรฐานของสังคมและพฤติกรรมรวม ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 1.98, t = .99, p < .05$) แต่ในการฝึกการฟังพาตนเองตามพฤติกรรมจริงกลับพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มกลาง ($t = 2.60, p < .05$) เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตารางที่ 1) พบว่าการฝึกตามพฤติกรรมจริงไม่มีความสัมพันธ์กับการทดสอบตามแบบของเปียเจต อย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.138, p < .05$) แต่เมื่อพิจารณาโดยแยกเพศ ปรากฏว่าการฝึกตามพฤติกรรมจริงกับการทดสอบตามแบบของเปียเจตในเพศหญิงไม่มีความสัมพันธ์กัน (ตารางที่ 3, $r = .028, p < .05$) แต่ในเพศชายพบว่า ค่าสหสัมพันธ์เป็นลบ (ตารางที่ 2, $r = -.264, p < .05$) ซึ่งหมายความว่า การฝึกให้ฟังตนเองของมารดาต่อเด็กชายนั้น ถ้าทำการฝึกมากเด็กชายจะยิ่งมีพัฒนาการทางความคิดน้อย ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับสมมติฐานของผู้วิจัยที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกความเป็นอิสระกับพัฒนาการทางความคิดจะมีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมรวม ก็กับการพัฒนาการทางความคิด (ตารางที่ 1) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ ($r = .032, p < .05$) และเมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง (ตารางที่ 3, $r = .075, p < .05$) แต่ในเพศชายพบความสัมพันธ์ในทางลบ (ตารางที่ 2, $r = -.313, p < .01$)

ผลการวิจัยนี้คัดค้านกับผลการวิจัยของมัญชรี บุญนาค¹¹ พบว่าถ้าบิตามารดาฝึกความเป็นอิสระให้แกบุตรสูง จะมีแนวโน้มที่สัมพันธ์กับลักษณะการคบหาสมาคมชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่ถ้ามารดาฝึกความเป็นอิสระให้บุตรต่ำ จะมีลักษณะไว้วางใจ ชอบปลื้มตัวแยกตัว ทั้งนี้เพราะการที่ฝึกให้เด็กมีอิสระตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กมีความคิดเสรี ไม่พึ่งพาอาศัยใคร ชอบตัดสินใจด้วยตนเอง การฝึกนี้เองที่เป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสสร้างการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยที่ไม่มีข้อบังคับของพ่อแม่ เป็นเครื่องกีดขวาง ในการที่ทองสร้างการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ทำให้การทำหน้าที่ของกระบวนการคิดความเข้าใจ (Cognitive function) ของทำงานอยู่ตลอดเวลา กระบวนการ 2 กระบวนการ คือ การซึมซาบเข้าโครงสร้าง และการคัดแปลงโครงสร้างจะช่วยให้เด็กได้สะสมประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมได้ไม่จำกัด ความสามารถในการสะสมเพิ่มพูนประสบการณ์มาตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก จนถึงวัยรุ่นนี้เองเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยเสริมพัฒนาการทางความคิดของเด็ก

จากการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางความคิด โดยการศึกษาด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มนั้น ไม่สามารถที่จะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจนในทุกตัวแปร โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการฝึกให้พึ่งตนเองโดยพฤติกรรมจริงและพฤติกรรมรวมนั้น ไม่พบความสัมพันธ์เลย แต่ในการฝึกให้พึ่งตนเองโดยมาตรฐานของสังคมกับพัฒนาการทางความคิดนั้น พบความสัมพันธ์ในทางบวก สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานของสังคมนั้น มารดาของกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแสดงค่านิยมของตนเองอย่างแท้จริง แต่ในการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริงนั้น ผู้ตอบได้ใช้กลวิธีในการ

¹¹มัญชรี บุญนาค, "การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีของบิตามารดา กับบุคลิกภาพของเด็กในจังหวัดพระนคร และต่างจังหวัด," วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.

ป้องกันตนเอง¹² (defense mechanism) หรืออาจเนื่องจากผู้ตอบมีความรู้สึกนำตัวเองเข้าไปมีส่วนร่วม (ego-involvement) อยุ่ตลอดเวลา และการที่สามารถพบความสัมพันธ์ในกลุ่มชาย แต่ไม่พบความสัมพันธ์ในกลุ่มหญิง ก็อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีจำนวนมากกว่า และอัตราการฝึกให้ฟังตนเองในเพศชายเห็นได้ชัดเจนกว่า

เมื่อศึกษาการยอมรับเลี้ยงดูเป็นตัวแปรตาม โดยใช้พัฒนาการทางความคิดเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 (ตารางที่ 11) พบว่าในเรื่องการฝึกให้ฟังตนเองตามมาตรฐานของสังคมและพัฒนาการทางความคิด ผลปรากฏว่าในกลุ่มที่มีพัฒนาการทางความคิดในระดับสูงกับต่ำ และกลุ่มสูงกับกลุ่มกลาง ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($t_1 = .02$, $t_2 = 1.53$, $p < .05$) แต่พบวากลุ่มกลางและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 1.91$, $p < .01$) ผลเช่นนี้แตกต่างจากการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมรวม ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ตารางที่ 12, $t = 1.68$, $p < .10$) การที่ผลวิจัยนี้ไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึงการแบ่งกลุ่มตามเชื้อชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่ง¹³ แต่เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองตามมาตรฐานของสังคม และพัฒนาการทางความคิดในกลุ่มรวมมีค่าสูงมาก (ตารางที่ 1, $r = .413$, $p < .01$) และมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสัมพันธ์เช่นนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ คอนเลย์¹⁴ (Conley) ซึ่งพบว่าในครอบครัวชั้นต่ำ มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างวิธีการควบคุมของครอบครัว และความสามรถในการอนุรักษ์ งานวิจัยของ วิทกิน¹⁵ (Witkin) ก็แสดงให้เห็นว่าเด็กที่ไม่มี

¹² มชรุส วีระกำแหง, เรื่องเดิม, น. 121.

¹³ มชรุส วีระกำแหง, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

¹⁴ Conley, *loc.cit.*

¹⁵ H.A. Witkin and Others. Psychological Differentiation (New York : John Wiley & Son, Inc., 1962), 418.

ความคิดแบบวิเคราะห์จะเป็นพวกที่ต้องพึ่งพาสีงแวดล้อม (field dependence) มากกว่า เด็กที่มีความคิดแบบวิเคราะห์จะมีความคิดเป็นอิสระ พึ่งตนเองมากกว่าพวกแรก การที่ศาสตราจารย์ระหว่างการศึกษาเด็กให้พึ่งตนเองตามมาตรฐานสังคมกับพัฒนาการทางความคิดมีค่าเป็นบวก ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเด็กให้พึ่งตนเองตามพฤติกรรมจริงกับพัฒนาการทางความคิด (ตารางที่ 10) ก็เป็นข้อยืนยันผลการวิจัยในเบื้องต้นที่ว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถที่จะทำการฝึกลูกให้พึ่งตนเองตามมาตรฐานของสังคมได้ ถึงแม้จะทราบว่ามาตรฐานสังคมต้องการให้ฝึกลูกให้พึ่งตนเองสูง เด็กจึงขาดประสบการณ์ที่จะปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยตรง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเด็กให้พึ่งตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

เมื่อพิจารณาโดยใช้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม และพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการฝึกให้พึ่งตนเอง กลุ่มที่สามารถมองเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน คือ การฝึกให้พึ่งตนเองตามพฤติกรรมจริงซึ่งกลุ่มสูงกับกลุ่มกลาง และกลุ่มกลางกับกลุ่มต่ำ จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.22, p < .05, t = 2.45, p < .01$) โดยที่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มกลางจะมีค่าสูงที่สุด ซึ่งหมายความว่า การฝึกให้พึ่งตนเองนั้น จะต้องทำในระดับกลางจึงจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีที่สุด ผลการวิจัยนี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ มอร์ส วีระกำแหง¹⁶ ที่พบว่าในการฝึกลูกให้พึ่งตนเองในระดับกลาง จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากที่สุด การฝึกให้เด็กพึ่งพามากเกินไป จะทำให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไม่แตกต่างไปจากการฝึกให้พึ่งพาเพียงเล็กน้อย หรือไม่ฝึกเลย ($t = .39, p < .05$) แต่ถาพิจารณาโดยใช้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นตัวแปรตาม และใช้การฝึกให้พึ่งตนเองเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม (ตารางที่ 13, 14, 15) ปรากฏผลว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำเลย ทั้งในการฝึกให้พึ่งตนเองตามพฤติกรรมจริง ตามมาตรฐาน

¹⁶มอร์ส วีระกำแหง, เรื่องเดิม. น.125.

ของสังคม หรือตามพฤติกรรมรวม เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน พบว่าในการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมจริงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง (ตารางที่ 1, $r = .440$, $p < .01$) เมื่อแยกเพศของกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 2, 3) เป็นกลุ่มเพศชายและหญิงแล้ว ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรในกลุ่มเพศชายและหญิงเลย ($r = -.010$, $.049$, $p < .05$) แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองตามมาตรฐานของสังคม และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในกลุ่มรวมในทางบวก (ตารางที่ 1, $r = .282$, $p < .01$) และเมื่อทำการแยกเพศของกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มเพศชายและหญิง พบความสัมพันธ์ในทางบวกในกลุ่มเพศหญิง (ตารางที่ 3, $r = .233$, $p < .10$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ในกลุ่มเพศชาย (ตารางที่ 2, $r = -.152$, $p < .05$) นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้ฟังตนเองตามพฤติกรรมรวมกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในกลุ่มนักเรียนหญิง (ตารางที่ 3, $r = .231$, $p < .10$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ในกลุ่มรวมเพศ (ตารางที่ 1, $r = .138$, $p < .05$) และกลุ่มเพศชาย (ตารางที่ 2, $r = -.173$, $p < .05$) ผลจากการวิจัยตัวแปรทั้ง 2 นี้ ในกลุ่มเพศหญิงได้พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 คือการฝึกให้ฟังตนเองตามมาตรฐานของสังคมและพฤติกรรมรวม ซึ่งหมายความว่า การฝึกให้ฟังตนเองที่แม่ทำการฝึกลูกหญิงตามมาตรฐานของสังคมมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของเด็กหญิงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลที่น่าสนใจ

การที่ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานอย่างชัดเจน เนื่องจากว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นตัวแปรที่มีองค์ประกอบมากมาย เพรสคอต¹⁷ (Prescott) ผู้ทำนายการสถาบันการค้นคว้าเรื่องเด็กของมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ (Maryland) ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งมีถึง 6 อย่าง คือ

¹⁷Danial A. Prescott, A report of Conference on Child Study : Educational Bulletin (Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1961), p. 14-16.

องค์ประกอบทางร่างกาย องค์ประกอบทางความรัก องค์ประกอบทางวัฒนธรรม และ การอบรมสั่งสอนทางบ้าน องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง และองค์ประกอบทางการปรับตัว ดังนั้นเมื่อการศึกษา ครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาเพียงตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้น คือการอบรมสั่งสอนทางบ้านโดยไม่ได้ควบคุมตัวแปรตัวอื่น ๆ จึงทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถจะแสดงผลได้ชัดเจนเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางความคิดและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้พัฒนาการทางความคิดเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ ก็พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนทั้ง 3 กลุ่ม (ตารางที่ 1) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ก็ไม่พบความสัมพันธ์ (ตารางที่ 2, $r = -.040$, $p < .05$) และเมื่อวิเคราะห์โดยแยกกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายและเด็กหญิง (ตารางที่ 2, 3) ก็ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ($r_1 = .129$, $r_2 = .035$, $p < .05$) การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่า คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคะแนนที่ผู้วิจัยนำมาจากกาสอบประจำภาคของโรงเรียนเอง โดยใช้ข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยมักจะพบว่า ข้อสอบที่ใช้วัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของโรงเรียนไทยโดยทั่วไปมักจะมุ่งให้นักเรียนตอบโดยการใช้ความจำ การเรียนรู้ด้วยความจำนี้เป็นการใช้ความคิดในชั้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับขั้นพัฒนาการทางความคิดของเปียเจท์แล้ว จัดอยู่ในแบบเอกลักษณ์ (Identity) คือสามารถที่จะจดจำลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ได้ว่า มีความคงที่ได้เท่านั้น¹⁸

เพ็ญพิไล จีรอิทธิวรณา¹⁹ ได้ทำการวิจัยพบว่า คะแนน

¹⁸จาร์ส นองมาก "การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2513).

¹⁹เพ็ญพิไล จีรอิทธิวรณา, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

สัมฤทธิ์ผลในวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความคิดแบบ
 โยงสัมพันธ์ ดังนั้น เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง เนื่องจากสามารถจดจำวิชาต่าง ๆ
 ที่เรียนได้มากนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางความนึกคิดสูงเสมอไป
 เมื่อเด็กเหล่านี้มาทำการทดสอบแบบของเปียเจท์ จึงอาจจะจัดอยู่ในขั้นพัฒนาการ
 ทางความคิดระดับต่ำ ส่วนเด็กที่มีพัฒนาการในขั้นการคิดแบบทดแทน (Compensation)
 และการคิดแบบย้อนกลับ (Reversibility) อาจจะเป็นเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
 ในโรงเรียนต่ำ เนื่องจากในการสอบ ถ้าตอบไม่ตรงหรือพลิกแพลงไปจากที่เรียนมากก็จะ
 ไม่ได้คะแนนดี เด็กที่มีพัฒนาการถึงใน 2 ระดับดังกล่าวนี้ จะมีความสามารถในการคิดได้
 ถึง 2 มิติ และสามารถคิดย้อนกลับไปกลับมาได้ โดยไม่ต้องยึดคุณลักษณะเดิมเอาไว้
 อีกประการหนึ่ง การจำอยู่ในลักษณะของสัญลักษณ์ (Code) ทำให้สิ่งที่จำนั้นคงที่ และ
 เปลี่ยนแปลงไม่ได้ สัญลักษณ์นั้นจะถูกสร้างโดยขั้นตอนโครงสร้างของความคิด (Schema)
 อย่างใกล้ชิด แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางความคิดและความจำอย่างง่าย ๆ นี้
 จะเกิดขึ้นเฉพาะตอนโครงสร้างของความคิดทั่ว ๆ ไปเท่านั้น เมื่อโครงสร้างของความคิด
 นั้นซับซ้อนมากขึ้น โครงสร้างของความคิดของตัวผู้จำก็จะทำหน้าที่เสมือนคานสองคม อาจ
 จะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น หรือช่วยบิดเบือนความรู้ให้ผิดไป²⁰

นอกจากนี้ ในการทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการอนุรักษ์ของเด็กนั้น ก็ยัง
 อาจพบปัญหาเสมอ เอลไคน์²¹ (Elkind) ได้ทำการรวบรวมปัญหาของผู้ที่นำเอางาน
 ทดสอบความถนัดของเปียเจท์ไปทดสอบเด็ก โดยทำการศึกษาความสามารถในการอนุรักษ์
 2 ลักษณะ คือ เท่าและไม่เท่า และพบว่า ผู้ที่ทำการวิจัยส่วนมาก มักจะแปลความหมาย

²⁰David Elkind, Studies in Cognitive Development :
 Essays in Honor of Jean Piaget (Oxford & Oxford University Press,
 1961), pp.361 - 362.

²¹David Elkind. "Piaget's Conservation Problems," Child
 Development, XXXV (December, 1964), p.1187.

ของการอนุรักษ์นิกไป โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างการอนุรักษ์ของความเอกลักษณ์ (Conservation of Identity) และการอนุรักษ์ของความเสมอภาค (Conservation of Equivalence) ซึ่งทำให้เกิดการอนุรักษ์ปลอม (Pseudo-conservation) ขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่า อาจจะมีเด็กในกลุ่มตัวอย่างหลายคนที่เกิดการอนุรักษ์ปลอมขึ้น แต่ผู้วิจัยไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ โกลด์แมน²² (Goldman) ได้กล่าวเตือนผู้ที่จะนำเอาวิธีการทดสอบของเปียเจท์มาใช้ว่า ควรจะควบคุมการคิดเครื่องมือทดสอบและจัดทำใบเหมาะสมเสียก่อนที่จะนำมาใช้ประเมินผลกระบวนการความคิด ความเข้าใจ และถ้าได้จัดวิธีการที่จะนำเอาทฤษฎีของเปียเจท์มาใช้ได้เหมาะสมและได้สัดส่วนที่ดี ก็สามารถที่จะนำเอาวิธีการนี้มาประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการแนะแนวทางการศึกษาได้

²²R. Goldman, Religious Thinking from Childhood to Adolescence (Routledge & Kegan Paul, Ltd., 1964), 276 p.